

Panun pakinoita

Kirjallista Helsingistä

Tuli käytyä jopa osaksi oltua-kin Helsingissä, joten terveisiä, kuten on opetettu sanomaan, Saapumiseni kunniaksi lakkasi Helsingin talvi olemasta, joten minun hyvin sopi laulaa siinä ainoassa pikkujoulussa, jossa tähän mennessä olen ollut mukana, että onkos tullut kesä nyt talven keskelle ja niinpäinpois. Muuten kuului Helsinkiin, varsinkin sen keskustaan, pelkkää joulua. Kaikki kadut cityssä olivat joulukatuja eikä ystävämme sähkö-Fri-lund, joka aikoinaan sähkönsään-östelyä aikana oli tärkeä sään-nöstelijä, ilmeisestikään ollut tehnyt mitään sähkönkäytön ra-joittamiseksi. Joulupukkejakin näin enemmän kuin missään muualla, sekä eläviä että keino-teköisiä.

Muuten tuntui virkistäväältä pitkästä aikaa harppoa vieraan ja kuitenkin tutun kaupungin katu-ja ihmisvillinä, jossa todella-kaan ei sattunut vastaan yhtään ainoata tuttua. Tekemistä siinä villinässä kyllä maaseutulaisella onkin ja varsinkin joulukuussa vesisateessa. Kaikenmaailman ikävien asioiden ohessa yrittä saada pientä tuntumaa sikäläi-seen kulttuurimaailmaankin, mi-hinkä ajankohta senpuolesta oli varsin suotuista. Eräänä lauan-tajilippenä riensin Vanhaan Yli-oppihalastalon, jonne Varsinais-suomalainen Osakunta oli järjes-tänyt kirjailijamatinean. Tapa-sin siellä hyvän ystäväni Jussi Talven, joka näillä nykyisillä joulukirjamarkkinoilla on vah-vasti edustettuna, näin pitkästä aikaa kirjailija-kenraali K. M. Wallenuksen ja ensi kertaa nuo-ret kirjailijat Eeva Joenpellon ja Lassi Nummen sekä kuulin lisäksi lausuttavan Aaro Hellaakoskea ja P. Mustapäättä.

Näistä kaikista esityksistä ja esiintymisistä koostuikin komea kirjaparaati, niin että oikein tuli ikävä, kun muistui mieleen kuin-ka monta vuotta taas on kulunut siitä kun viimeksi Oulussa nähtiin joukolla ja yleisön edessä kirjailijavieraita. Sitä ikäväm-pi, kun tässäkin esiintyjäryhmäs-sä oli monia pohjalaisiksi tun-nustautuvia tekijämiestä ja kus-tantajien kirjalueteloissa ja kir-jakauppojen ikkunoissa heitä olisi legio lisää. Jussi Talvi luki ro-maanistaan "Huomiseen asti" vaikuttavan kohdan ja Wallenius puolestaan jo nyt suurta huomio-ta herättäneestä suuresta teok-sestaan suorastaan järkyttävän

vaikuttavan luvun. Wallenius tunnustetaan tähänastisissa ar-vosteluissa yksimielisesti "ta-paukseksi". Talvesta ei vielä tteä sanoa vielä mitään, mutta hänen kirjansa oli tullut juuri kauppaan, kun tekijän itsensä tavoitin Pellervossa. (Kirjahan-siiti on Otavalta). Siinä kaksi mainiota miestä, jotka ottavat kumpikin linjoillaan, tehäyvänsä yakavalta kannalta. Kenraali-kin asuu nyt Helsingissä, siellä jossain Degerössä, jonne vissiin on keskustasta melkein yhtä pit-kä matka kuin Rovaniemeltä hä-nen maineeseen nousseeseen Mar-rasjärveensä. Siellä päin asuu Talvikin, joskaan ei alkuunkaan naapurina. Jollakseksi kutsuivat palkkaa ja käväisinkin siellä sit-ten samaisena lauantaihtona saunamassa. Kirjailijamme on tehnyt rohkean tempauksen, hankkinut itselleen oman kodin, joka uljaana kohoaa korkealla ja kovalla kalliolla. Sanoi, että on aivan toista vetäytyä sinne si-vuun suurkaupungin hälinästä ja olla siellä sivulla turhilta tavoit-uksista ja menemisiltä ja kirjoit-taa, ympärillä koskematon met-sä, siellä alue rajoitettu lähinnä luonnonsuojelualueeseen. Niin sitä pitää! Siitä saunasta ei meinannut loppua tullaakaan, kun oli niin paljon puhumista.

Manalle menneen runoilija Aa-ro Hellaakosken muistolle omis-tettiin tässä tilaisuudessa samoin huomiota. Itse yliopistonlehtori Kaarlo Marjaneen lausui muutamia runoilijamestarin runoja, mm. erään pienen runon jälkeensä-neistä, joka osoitti, mitenkä ru-nontekijä ikäänkuin oli lähtöhet-kensä aavistanut ja tuon odotuk-sen tunteita tulkinut.

Arvokas tilaisuus! Eli ainakin Herra Kenraali sanoi, tietysti ai-kansa sopivia kohteliaisuuksia "hyvät naiset ja herrat", "arvoi-set naiset" jne. kuunneltuaan: A r v o k k a a t naiset ja her-rat!

Kun tässä nyt on paitsi yleisistä kirja-asioista ollut puhetta myös näistä pohjalaisistamme, niin to-dettakoon Otavan viimeisimmän "Kirjakerhon" mukaisesti, että ystävämme Matti Hälli, jonka oleminen ja eläminen täällä maa-kunnassa olevia ystäviä luonnolli-sesti kiinnostaa, kiinnostaisi toki vähemmälläkin, on "vanhoilla päivillään" innostunut tutkinto-i-hiäkin ja suorittanut Yhteiskun-nallisessa Korkeakoulussa yhteis-kuntatieteiden kandidaattitutkin-

non pääaineenaan anglosaksinen kirjallisuus ja tutkijanaan siis il-meisesti hyvä kirjailijaveljensä Unto Kupiainen, joka hoitelee YK:n kirjallisuuden-professorin vaativaa virkaa.

Näihin kirjallisiin kuulumisiin sopii sitten hyvin liittää käynti Kansallisteatterissa, jossa ehdot-tomasti halusin nähdä Henrik Ibsenin maailmankuulun Nukke-kodin eli Noran, kuten kapteenin ensimmäinen suomalainen nimi kuu-lui. Nukkekoti, aikanaan esitetyllä vällä ja myöhemminkin suurta huomiota herättänyt yhteiskun-nallinen näytelmä naisesta, mie-hestä ja avioliitosta senaikaisten epäkohtien taustaa vasten ka so-tuna, on aina vähän välillä palan-nut näyttämöllemme. Kansal-lisessakin, jolla on aivan ainut-laatuiset Ibsen-perinteet, tämä kappale meni jo 60. kerran, las-kettuna siis kappaleen kansalli-sesta ensi-illasta 1880. Näin näytelmän kevätaivella Kokko-lassa sikäläisen maakuntateatte-riin esittämänä ja halusin nyt vertailla suosittua päänäyttämön vastaavaan esitykseen. Esi-tytys oli luonnollisesti näkemisen arvoinen. Sen kuluessa kyllä ilok-seen päni merkille, että Kokkola-kin selvisi esityksestään kaikke-lan kunnialla. Kokkolassa esiti Noran osan Anita Väikkö-Haapala, joka mielestäni ei paljoakaan jäänyt jälkeä päänäyttämön Ansa Ikosesta, Lauri Kuorin Kökkolassa esittämä asianajaja Thorvald Helmer'n osakin nyt, osan esittäjän Lauri Kuorin eduksi, paremmin kirkahtui mi-nulle Joel Rinteen esittämänä ja sen toisen kerran nähdessäni. 35-vuolstaiteilijajuhlaansa äsket-täin Kansallisesa asioitsija Krogstadin osassa viettänyt Jal-mari Rinne esitti osansa varsin sympaattisesti. Mutta jos nyt vielä rohkean tehdä vertailuja, niin oli Kökkolan Ilmari Tuomen esittä-mä tri Rank ikäänkuin aidompi kuin mainion Tauno Palomme vas-taava sinänsä hyvä suoritus Hel-singissä.

Panu.